

Kitap İncelemesi

*Müslüman Olmak, Alman Kalmak: Yeni Avrupa'da Millet, Din ve Din Değişirme.**

Zeynep Serap TEK TEN AKSÜR MELİ**

Dr. Esra Özyürek'e ait bu eser ilk olarak Princeton Üniversitesi Yayınevi tarafından 2014 yılında İngilizce olarak¹ yayımlanmış ve 2015 yılında Türkçeye çevrilerek İletişim Yayınevi'nden basılmıştır. Eserin içerik incelemesine geçmeden önce, kitabın kapağına dair dikkat çekici bir noktaya değinmek istiyorum. Kitabın her iki baskısında da kapakta bir kadın fotoğrafının kullanıldığını görüyoruz. Fakat kitabın isminde kadınlığa ve kadın deneyimlerine odaklanıldığına dair bir vurgu yok. Kitabın bize aktardığı verilere baktığımızda ise kitap için vurucu olan paylaşımların çoğunlukla kadınlar tarafından yapıldığını görüyoruz. Kitabın tamamını okuduğumuzda Müslümanlığı seçmek ve Alman kalmak olgularının yanında kadın olmanın da bu deneyimi farklılaştıran çok önemli bir belirleyen olduğunu görüyoruz. Fakat kitapta kadın ve erkek deneyimlerinin ayrıştığı noktaları betimleyen ve açıklayan ayrı bir başlık yok. Kitaba dair eleştiri olarak öne sürebileceğim nadir noktalardan biri bu konuda ortaya çıkıyor. Çalışmanın verileri açık şekilde kadın olmanın Müslüman bir Alman olma deneyimini farklılaştırdığını ortaya koyuyor. Yazarımız birçok defa bunun farkında olduğunu bize gösteriyor. Bu nedenle, kitapta ayrı bir bölüm sadece bu farklılığa ayrılıysaydı, çalışmanın verilerinin özgünlüğü daha iyi aktarılabilirdi.

Kitabın kapağının anlattıklarına odaklanmaya devam edersek, başka bir ilgi çekici nokta daha karşımıza çıkıyor. Kitabın İngilizce baskısının kapağında Avrupa'da anlaşılan klasik Müslüman kadın algısından ayrıışan bir kadın imgesiyle karşılaşıyoruz. Bu kapaktaki fotoğrafta, elinde tuttuğu sigarası, tırnaklarında kırmızı ojesi, dudaklarında yine kırmızı ruj ile elli yaşlarındaki bir kadın, uzun başörtüsü ve bol olduğunu tahmin ettiğim kıyafetiyle doğrudan objektifin içine bakıyor. Beden dilindeki ve bakışlarındaki iddialı ifade okuyucunun dikkatini çekiyor. Princeton Üniversitesi Yayınevi'nden basılan 2014 tarihli İngilizce baskıdaki bu kapak, kitabı İngilizce baskısını okuyacak uluslararası kitesine hem Müslüman hem kadın hem de Alman olmanın çarpıcı bir portresini sunmaya çalışıyor. Kitabın İletişim Yayınevi'nden 2015'te çıkan baskısında ise Türkçe okuyan okur için daha az iddialı bir kadın portresiyle karşılaşıyoruz. Bu defa, Avrupa

* Esra Özyürek, İletişim Yay., 1. Basım. İstanbul 2015, 272 s., ISBN-13: 978-975-05-1797-6.

** Arş. Gör. Gazi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, zeyneptecken@gazi.edu.tr.

¹ Özyürek, E., *Being German, Becoming Muslim: Race, Religion, and Conversion in the New Europe*, Princeton University Press, 2014.

esintisi elinde dergi tutan sarı saçlı genç kızdan daha ziyade, arka plandaki bir Alman kentiyle verilmiş. Kitabın İngilizce baskısında Batılı gözler için çok çarpıcı bir portre çizilirken, Türkçe okuyanlar için Türkiye’de görmeye alışık olduğumuz bir Müslüman genç kız portresiyle okuyucuya ulaşılmaya çalışılmış.

Bu kitap incelemesi farklı ana temaları merkeze alınarak yazılabildi. Mühtedi Almanların Alman toplumuna kabullerinin sınırları, Almanya’da yaşadıkları sorunlar ve bu kişilerin Alman toplumundan dışlanma deneyimleri kitapta yer bulan temalar arasındadır. Kitapta tespit edebileceğimiz diğer temalar ise Mühtedi Almanların Müslüman kimliklerini merkeze alarak örgütlenme biçimleri, Avrupa’da Selefilik’in yayılması, islamofobi olgusu ve İslam’ı bir Alman olarak yaşarken ortaya çıkan yeni geleneklerdir. Bu temaların her biri, ayrı bir kitap incelemesinin odak noktaları olabilir. Bu incelemede ise kitabın verilerinde sıkça karşımıza çıkan Alman mühtedilerin İslam’ı saflaştırma argümanları, bu anlayışa sebebiyet veren Avrupa merkezci (*eurocentric*) eğilim ve buna bağlı olarak kendilerini göçmen Müslümanlardan ayırıştırma istekleri merkeze alınacaktır. Avrupa merkezci eğilimlerin Müslüman olmayan Batılılara özgü olmadığı, mühtedi Almanların da bu eğilime sahip oldukları kitabın çarpıcı tespitleri arasındadır. Kısacası, mühtedi Almanların Müslüman göçmenlerle kurdukları ilişkinin Avrupa merkezci ekseninde devam ettiği tespiti gözden geçirilecektir. Kitabın yazarı da çalışmasının ana temalarından biri olarak bu noktayı belirtmiştir.

Kitap, mühtedi Almanların kendilerine “gerçek İslam”ı Avrupa’da temsil etme görevini biçtiklerini açıkça ifade ediyor. Türkiye’den alışık olduğumuz “gerçek İslam bu değil” tartışmasının mühtedi Almanlar için de geçerli bir tartışma olduğunu görüyoruz. Peki, Mühtedi Almanların “gerçek” olmamakla itham ettiği İslam tanımı nedir? İlk olarak mühtedi Almanlar terörist eylemlerin dayanaklarının İslam’dan alınamayacağını savunmaktalar. Bunun yanında “gerçek olmayan İslam’ı” göçmenlerin yaşadığı İslam olarak da tanımlıyorlar. Kitapta mühtedi Almanların kendilerini Müslüman göçmenlerden daha iyi Almanlar olarak gördüğü de ifade ediliyor. Bunun beklenir bir durum olduğu düşünülebilir çünkü mühtedi Almanlar hayatlarının tümünde Alman olarak toplumsallaşma sürecini geçirmişlerdir. Fakat bunun yanında mühtedi Almanlar kendilerini Müslüman göçmenlerden daha iyi Müslümanlar olarak gördüklerini de bazen açık bazen kapalı olarak ifade ediyorlar. Mühtedi Almanlar, göçmen Müslümanların dinleri hakkında çok az bilgi sahibi olduklarını, bilgi edinmek için bir çaba içine girmediklerini, bilgisizliklerinden kaynaklanan boşlukları ise etnik kökenlerinin gelenekleriyle doldurduklarını düşünüyorlar. Bilgisizlikten kaynaklanan boşlukların gelenekler ile doldurulması şeklinde ifade ettikleri pratikler ise İslam’ın “saf” olarak düşündükleri şekline aykırı olarak yorumlanıyor.

Yazarın mühtedi Almanlar ve göçmen Müslümanlar arasındaki gerilimi analiz ederken verdiği örneklerde toplumsal cinsiyet eşitsizliği meselesinin İslami olan - geleneksel olan ayrımında Alman mühtediler için önemli olduğunu görüyoruz. Namus cinayeti, kadın sünneti, burka giyme zorunluluğu, kız

çocuklarının eğitimlerine engel olunması, kadınların çalışmasının engellenmesi, kadın ticareti gibi toplumsal cinsiyet eşitsizliği barındıran uygulamaların, İslam dışı kültürel geleneklerden kaynaklandığını savunan mühtedi Alman kadınlar çoğunluktadır. İslam'ı göçmenlerin din dışı adetlerinden arındırarak saflaştırma arzusu, mühtedi Almanlar için birçok örnekte kadınlara dair konularda ortaya çıkmaktadır.

Göçmen Türklerden Ayrışma Arzusu

Yazar, mühtedi Almanlarla, Müslüman göçmenler arasındaki gerilime işaret ederken Türklerin yerini de özel olarak vurguluyor. Bir mühtedi Alman görüşmecinin babasının, kendisini örtünme kararından sonra başörtüsü ile gördükten sonra "Türk kadınlarına benzemişsin" diyerek verdiği tepkinin Alman toplumu içerisinde özel bir anlamı vardır. Almanya'da birçok durumda Müslüman ve Türk kelimeleri birbirinin yerine kullanılan sözcüklerdir². Kitabın yazarı ise Türk kelimesinin işçi sınıfına mensup eğitimsiz göçmenler için kullanılan bir kelime haline geldiğini ifade eder (s. 128). Türk kadınlarının Almanlarla konuşmaması, kadınların eşlerinin arkalarında yürümesi, çok çocuk sahibi olmaları ve kamusal alanda nazik davranmamaları (s. 112) gibi pratiklerin Almanya'da Türkleri tanımlamak için sıkça başvurulan ifadeler olduğunu yazarın kitapta yaptığı alıntılardan anlıyoruz.

Genel olarak Alman toplumunun en düşük eğitimli kesiminin Türklerin oluştuğunu belirten yazar mühtedi Almanların Müslüman olmalarıyla birlikte toplumda bir statü kaybı yaşadıklarını belirtiyor. Fakir ve dışlanmış göçmenlerle aynılaştırılmamak için mühtedi Almanlar kendilerini bu gruptan özellikle ayırıştırmak istiyor.

Sonuç olarak, sonradan Müslüman olmuş Almanlar, İslam'ın Avrupa'da iyi temsil edilmesi için Müslüman göçmenleri hem daha iyi Müslümanlar hem de daha iyi Almanlar yapma görevini kendilerinde görüyorlar. Ben bu durumu Avrupa merkezci eğilim ile göçmenlere "medeniyet öğretme" arzusu olarak yorumluyorum. Kitapta Alman bir mühtedinin İslam'ı günlük yaşamda kötü temsil etmemek için dikkat ettiği durumları sıralarken bir yandan da Müslüman göçmenlerin kamusal alanda İslam'ı kötü temsil etme örnekleri olarak neleri gördüğünü anlıyoruz. Bu durumlar "saygın bir şekilde giyinme", "kibar ve yardımsever olma", "işsiz kalmama" ve "devletten işsizlik desteği almama" şeklinde sıralanıyor (s. 101). Almanya'daki Müslüman göçmenlere dair genel olumsuz yargılar olarak sıklıkla ifade edilen bu özellikleri, Alman mühtediler de göçmenlerin İslam'ı Alman toplumuna olumsuz yansıtılmaları olarak görüyor.

² Yurdakul, G. & Korteweg A., Gender equality and immigrant integration: Honor killing and forced marriage debates in the Netherlands, Germany and Britain, (2013), *Women's Studies International Forum* (41), 204-214, s. 208.

Mühtedi Almanlar bu durumda “onlardan” görünmeme arzusu ile makbul Müslüman Almanlar olarak görünme çabasına giriyor. Kısacası Müslüman göçmenler bir yandan Alman toplumunun ötekisi olarak tanımlanırken bir yandan da mühtedi Almanların ötekileri konumunu alıyor. Son tahlilde, mühtedi Almanların Müslüman göçmen tanımı Alman toplumunda yaygın olan göçmen tanımından ciddi şekilde ayrışır görünmüyor.

Book Review

*Being a Muslim, Staying German: Religion and Nationality in New Europe, and Changing Religion.**

Zeynep Serap TEK TEN AKSÜR MELİ**

This work by Dr. Esra Özyürek was first published in English by Princeton University Press in 2014¹ and in Turkish by İletişim Yayınevi in 2015. Before analyzing the content of the work, I would like to mention an interesting point regarding the cover of the book. We see a picture of a woman on the covers of both editions. However, there is not a single emphasis on femininity or feminine experiences even in the title of the book. According to the data transferred to us by the book, the significant points are mostly reflected by the women. After reading the entire book, we understand that being a female along with choosing Islam and staying a German is a significant factor making this experience quite different. However, there is no separate title depicting and explaining the points where female and male experiences differ. One of my few criticisms regarding the book emerges here. The data of the book clearly reflect that being a female differs the experience of being a Muslim German. The author indicates that she is well aware of the case. Therefore, if a separate section focused on this difference, the authenticity of the data could be reflected better.

If we continue reflecting the messages of the cover, we can find another interesting point, which is that there is a female image that differs from the classic Muslim female perception of Europeans in the cover of English edition. The woman on this cover who is believed to be around 50 years old, holds a cigarette and wears red nail polish and lipstick, a long hijab and baggy clothes and stares directly into the lens. The ambitious expression in her body language and eyes catch the attention of the readers. This cover of the English edition published by Princeton University Press in 2014 aims to reflect the remarkable portrait of being both a Muslim female and German to the international readers who will read the book in English. The Turkish edition of the book published by İletişim Yayınevi in 2015

* Esra Özyürek, İletişim Yay., First Edition. Istanbul 2015, 272 p., ISBN-13: 978-975-05-1797-6.

This paper is the English translation of the study titled "Kitap Değerlendirmesi: Müslüman Olmak, Alman Kalmak: Yeni Avrupa'da Millet, Din ve Din Değiştirme" published in the 4th issue of *İlahiyat Akademi*. (Zeynep Serap TEK TEN AKSÜR MELİ, "Kitap Değerlendirmesi: Müslüman Olmak, Alman Kalmak: Yeni Avrupa'da Millet, Din ve Din Değiştirme", *İlahiyat Akademi*, sayı: 4, 2016, s. 227-230.) The paper in Turkish should be referred to for citations.

** Res. Asst. Gazi University, Department of Sociology, zeynep tekten@gazi.edu.tr.

¹ Özyürek, E., *Being German, Becoming Muslim: Race, Religion, and Conversion in the New Europe*, Princeton University Press, 2014.

reflects a less-interesting female portrait for the Turkish readers. Instead of a woman with yellow hair who holds a journal in her hands, the cover reflects a woman with a German city in the background. While displaying a dramatic portrait for the western people in the English edition, a Muslim girl is portrayed for the Turkish readers who are already accustomed to such details.

This book review could be written based on different main themes. This book's main themes include the limits of accepting the converted Germans by German society, the issues they have in Germany, and these people's experiences of being excluded by the German public. The other themes we can find in the book are the organizational styles of these converted Germans based on their Muslim identities, spreading Salafism in Europe, Islamophobia and new traditions that emerge while experiencing Islam as a German. Each of these themes can be the focus of different book reviews. This review will focus on converted Germans' arguments of purifying Islam which we often see in the data of the book, Eurocentric orientation causing this perception, and Germans' relevant desires of being separated from the migrant Muslims. The claims of the book include that Eurocentric orientations are not specific to westerns and that converted Germans also have this orientation. To sum up, the statement that the relationship between the converted Germans and migrant Muslims continue on the Eurocentric level will be reviewed. The author indicates this point as one of the main themes of the book which clearly demonstrates that

converted Germans regard themselves as responsible for representing the "true Islam" in Europe. The discussion "this is not true Islam", which we often see in Turkey, is also valid for the converted Germans, according to the book. Then, what is the definition of Islam which these Germans consider as "false"? They claim that the grounds for the terrorist actions cannot be related to Islam. In addition, they state that "false" Islam is lived by the immigrants. The book also reflects that converted Germans regard themselves as better Germans than the Muslim immigrants. This can be an expected because converted Germans experience the process of socialization throughout their lives. These converted Germans sometimes hint that they see themselves as better Muslims than the Muslim immigrants. The converted Germans believe that immigrant Muslims know very little about their religion, that they do not make an effort to learn, and that they fill the gaps in their ignorance with the traditions of their ethnicity. The practices they explain as filling the deficiencies arising from ignorance with the traditions are regarded as contrary to their "pure" form of Islam.

The author's examples in the analysis regarding the tension between the converted Germans and immigrant Muslims indicate that gender inequality is important for the converted Germans in regard to the differentiation between the Islamic - traditional concepts. The converted German women who state that practices of gender inequality such as honor killing, female circumcision, obligation to wear burqa, preventing girls' educational activities and women's employment,

and women trafficking arise from non-Islamic cultural traditions represent the majority. The desire of purifying Islam from immigrants' non-religious traditions can be found in many examples related to females for converted Germans.

The Desire of Being Separated From Immigrant Turks

While indicating the tension between the converted Germans and Muslim immigrants, the author particularly stresses the place of Turks. The reaction of a converted German interviewee's father upon seeing her daughter in a hijab, "You look like a Turkish women", has a particular meaning for German society. The concepts of Muslim and Turkish are interchangeably used in many fields in Germany². The author states that the concept of Turkish is used to indicate the uneducated immigrants from the working class (p. 128). The author's comments indicate that the statements toward Turkish people in Germany are affected from the practices that Turkish women do not talk to Germans, walk behind their husbands, have many children and fail to act kindly in public areas (p. 112).

The author who mentions that Turkish people mostly constitute the section with the lowest educational status indicates that a social status loss took place after converted Germans became Muslims. Converted Germans want to be separated from the group of poor and excluded immigrants so as not to be compared to them.

In conclusion, Germans who became Muslims later consider themselves responsible for making Muslim immigrants better Muslims and Germans to represent Islam in Europe better. I see this case as an Eurocentric orientation and desire of teaching "modernity" to immigrants. The book reflects the points observed by a converted German not to represent Islam in a bad way in daily life and the cases where Muslim immigrants represent Islam in public areas negatively. The points observed include "dressing elegantly", "being kind and helpful", "being employed" and "not receiving unemployment aid from the government" (p. 101). Converted Germans regard these characteristics which are often expressed as the negative statements regarding the Muslim immigrants in Germany as the immigrants' actions of negatively reflecting Islam to the German society. Converted Germans make an effort to appear as rational Muslim Germans in order not to seem as one of these Muslim immigrants. In short, while being defined as the others among the German people, Muslim immigrants also become the others of converted Germans. Finally, the Muslim immigrant definition of converted Germans do not significantly differ from the popular human migration definition in German society.

² Yurdakul, G. & Korteweg A., Gender equality and immigrant integration: Honor killing and forced marriage debates in the Netherlands, Germany and Britain, (2013), *Women's Studies International Forum* (41), 204-214, s. 208.

أن تكون مسلماً أو تبقى ألمانياً؛

الأمّة والدين وتغيير الدين في أوروبا الحديثة*

أ. زينب سراب تكتن آق سورمه لي

قائمة بالأعمال في جامعة غازي - قسم العلوم الاجتماعية

ترجمة: د. محمد أمين مصطفى

وقبل الخوض في محتويات الكتاب، نجد في كلا الطبعتين صورة امرأة تتصدر غلاف هذا الكتاب، ولكننا إذا أمعنا النظر في اسم الكتاب فإننا لا نرى اهتماماً كبيراً بالمرأة وقضاياها. علماً أن ما يقدمه الكتاب له علاقة بالمرأة، وعندما نقرأ الكتاب كاملاً فإننا نرى أهمية ظاهرة اختيار الإسلام مع الاحتفاظ بالجنسية الألمانية. أما أهم نقد يمكن أن يوجه إلى هذا الكتاب فهو الفوارق التي يراها الكاتب بين الرجل والمرأة وكيف يمكن أن تكون المرأة ألمانية ومسلمة في الوقت ذاته.

وعندما نتابع ونحلل ما هو موجود في غلاف الكتاب يبدو لنا شيء آخر، ففي الطبعة الإنكليزية نرى صورة المرأة التقليدية المسلمة وهي تمسك لفافة (سجاجة)، وتدهن أظافرها باللون الأحمر، وتضع أحمر الشفاه على شفيتها وهي امرأة شارفت على الخمسين من العمر، ترتدي غطاء رأس فضفاضاً وتنظر إلى الواقع بإيجابية، في مشهد يجذب اهتمام القارئ.

أما في الطبعة التركية عام ٢٠١٥ التي خصصت للقارئ التركي فنلاحظ امرأة أقل شأنًا، نرى امرأة تمسك مجلّة بيدها وهي ما تزال في ميعة الصبا وصورة مدينة أوروبية خلفها. ويجادل الكاتب أن يظهر حدود تقبل المجتمع الألماني للمسلمين، والمشكلات التي يعانون منها، وكيف أن المجتمع الألماني ينبذهم، وقد أخذ هذا حيزاً كبيراً في الكتاب.

ومن جهة أخرى فإننا نلمس في ثنايا الكتاب صورة الألمان الذين اعتنقوا الإسلام وانتظموا في مجموعات وهيئات إسلامية مع انتشار السلفية، وبروز معاداة الإسلام، والعادات الجديدة التي اكتسبها الألماني المسلم.

وفي هذه الدراسة كما يرد في الكتاب، نرى صفاء الألمان الذين اعتنقوا الدين الإسلامي ونقاءهم وحسن إسلامهم. وتنبع هذه النظرة من التفوق الأوروبي وأن من اعتنق الإسلام هم من خيرة المسلمين ورغبتهم في الانعزال عن المسلمين المهاجرين.

باختصار فإن الكاتب يصور العلاقة بين المسلمين الذين هاجروا إلى ألمانيا والألمان الذين اعتنقوا الإسلام، ويشير إلى التباين بين الفئتين.

يشرح الكاتب تصور الألمان الذين اعتنقوا الإسلام، وأنهم يمثلون الإسلام الحقيقي في أوروبية وهذه

* نشر هذا الأثر الذي يعود إلى د. إسرائ أوزيوك أول مرة في دار نشر جامعة بريختون في عام ٢٠١٤ باللغة الإنكليزية، وفي عام ٢٠١٥ ترجم إلى اللغة التركية، وتمت طباعته في مطبعة ايله تيشيم الطبعة الأولى، إستانبول ٢٠١٥ ص ٢٧٢.
وهذه هي الترجمة العربية للدراسة بعنوان "Kitap Değerlendirmesi: Müslüman Olmak, Alman Kalmak: Yeni Avrupa'da Millet, Din ve Din Değiştirme" التي نشرت في العدد الرابع من مجلة الإلهيات الأكاديمية. (زينب سراب تكتن آق سورمه لي، أن تكون مسلماً أو تبقى ألمانيا؛ الأمّة والدين وتغيير الدين في أوروبا الحديثة، الإلهيات الأكاديمية، ٢٠١٦، العدد: ٤، ص ٢٢٧-٢٣٠). من الواجب أن يستند في الاقتباس إلى المقالة التركية.

مهمتهم. أما المسلمون المهاجرون فلا يمثلون الإسلام الحقيقي. إذن ما هو الإسلام الحقيقي في نظر هؤلاء الألمان الذين اعتنقوا الإسلام!!؟

يقول إن هؤلاء يستمدون الإرهاب من الإسلام، لذلك لا يمثلون الإسلام، ويظهر جلياً في الكتاب أن المسلمين الألمان هم أفضل من المسلمين المهاجرين هذا متوقع لأن هؤلاء عاشوا وتعاملوا مع المجتمع. ويشير إلى تفوق المسلمين الألمان بشكل سري حيناً وبشكل علني في أحيان أخرى.

المسلمون الألمان لا يعرفون إلا القليل من ديانة المسلمين المهاجرين، وجهلهم هذا يقودهم إلى نعت المسلمين المهاجرين بصفات غير مقبولة.

وعندما يحاول الكاتب أن يجلل التباين بين المسلمين المهاجرين والمسلمين الألمان يعطي بعض الأمثلة كالعادات والتقاليد وعدم التجانس الاجتماعي. وهذا الاختلاف هام للمسلمين الألمان ويتمثل بجرائم الشرف، وختان المرأة، ارتداء البرقع، ومنع تعليم الفتيات، ومنع عمل المرأة، وعدم السماح لها بالتجارة، وعدم مساواتها مع الرجال. كل هذه التطبيقات نابعة من العادات والتقاليد البالية وليس من الإسلام. وهذه الرواسب الاجتماعية هي ما يحاول المسلمون الألمان التخلص منها، ويقترحون الابتعاد عن المهاجرين من المسلمين، وعندما يشير الكاتب إلى التباين واختلاف وجهات النظر بين المسلمين المهاجرين والمسلمين الألمان فإنه يشير إلى الأثرak بخاصة.

ويذكر أن امرأة ألمانية رأت ابنتها ذات يوم وهي ترتدي الحجاب فقالت لها: أصبحت الآن تشبهن الأثرak!!^(١).

يصور الكاتب الأثرak بأنهم مهاجرون عديمو الثقافة، غارقون في التخلف، لا يتصرفون بلباقة في المجتمع، والمرأة عندهم تمشي خلف الرجل بخطوات عديدة وينجون الكثير من الأولاد، والمسلمون الألمان، قد يفقدون شيئاً من مكانتهم في التعامل مع هؤلاء. لذلك ينأى المسلم الألماني بنفسه عن المسلمين الأثرak المهاجرين. وفي النتيجة: يعتقد المسلمون الألمان الذين اعتنقوا الإسلام مؤخراً أنهم هم يمثلون الإسلام الحقيقي وأن مهمتهم تكمن في جعل الأثرak المهاجرين أكثر مدنية، للإسلام كما يزعمون أو كما يعتقدون. وهذا الموقف إنما يميله عليهم كونهم يمثلون التفوق الأوربي. وأن عليهم واجباً هو أن يعلموا المهاجرين أسباب الحضارة والمدنية.

ففي الكتاب، المسلمون المهاجرون لا يمثلون الإسلام على حقيقته، وهم بعاداتهم السيئة لا يمكن أن ينخرطوا في المجتمع، ولا بد من تغيير هذه العادات وتعلم مبدأ احترام الآخرين ومساعدتهم، وعدم البقاء عاطلين عن العمل، وانتظار راتب العطالة من الدولة.

وباختصار فإن المسلمين الألمان يرون في المسلمين المهاجرين صورة سلبية عن الإسلام والمسلمين، لذلك هم يحاولون أن يتبرؤوا منهم. لأن هؤلاء في نظرهم أدنى منهم اجتماعياً وثقافياً وحضارياً. بينما يرى المسلمون المهاجرون بأن هؤلاء الألمان ليسوا منهم بعاداتهم الغربية وتقاليدهم. وفي الحقيقة لا يمكن أن تتصور فوارق جوهرية بين المسلمين سواءً أكانوا مهاجرين أم كانوا ألماناً في البيت الأوربي.

(١) يورد اقولج، وكورته ويج. أ. مناظرات في الزواج القسري، جرائم الشرف، ودمج المهاجرين والمساواة بين الجنسين في هولندا وألمانيا وناكلترة، ٢٠١٣. منبر الدراسات النسائية العالمية، المجلد (٤١) المقالة في الصفحات ٢٠٤_٢١٤ والشاهد في